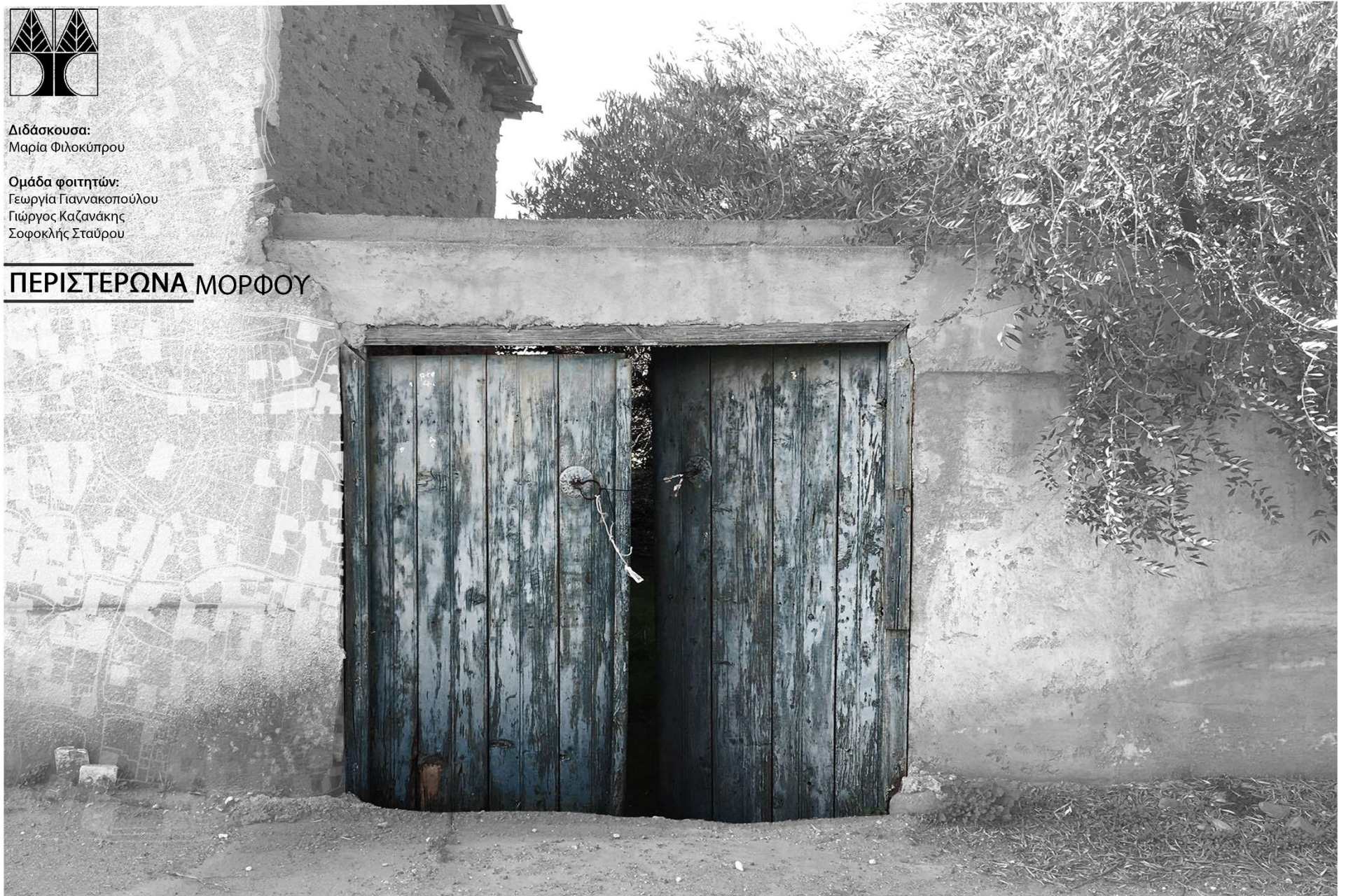

Διδάσκουσα:
Μαρία Φιλοκύπρου

Ομάδα φοιτητών:
Γεωργία Γιαννακοπούλου
Γιώργος Καζανάκης
Σοφοκλής Σταύρου

ΠΕΡΙΣΤΕΡΩΝΑ ΜΟΡΦΟΥ

Περιεχόμενα

A) Γενικά στοιχεία για τον οικισμό

A1. Εισαγωγή

A2. Επιμέρους στοιχεία

- 2α. Γενικές πληροφορίες (πληθυσμός - δραστηριότητα)
- 2β. Παραδείγματα κτισμάτων παραδοσιακού πυρήνα Περιστερόνας
- 2γ. Τυπολογίες των θυρών του παραδοσιακού πυρήνα
- 2δ. Τυπολογίες των παραθύρων του παραδοσιακού πυρήνα
- 2ε. Η υλικότητα των κτισμάτων του παραδοσιακού πυρήνα

B) Κύρια θεματική

B1. Αίθριο και δραστηριότητες

B2. Σχέση αιθρίου - φύσης - δραστηριότητας

B3. Βιοκλιματική λειτουργία αιθρίου

B4. Αίθρια παραδοσιακού πυρήνα - Τυπολογίες

B5. Σχέση αιθρίου - ηλιακού - κατοικίας - δρόμου

B6. Ομαδοποίηση αιθρίων παραδοσιακού πυρήνα

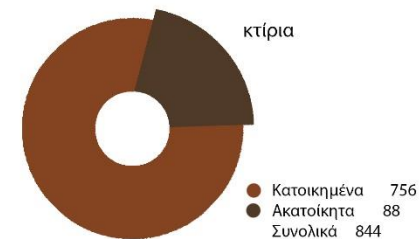
Γ) Συμπεράσματα

Εισαγωγή

Το χωριό της Περιστερώνας, βρίσκεται στον κύριο δρόμο προς την κατεχόμενη Μόρφου και 35 χιλιόμετρα δυτικά της Λευκωσίας και διασχίζεται από τον ποταμό Σερράχη. Σύμβολο της Περιστερώνας αποτελεί η εκκλησία του Αγ. Βαρνάβα και Ιλαρίωνα, η οποία αποτελεί μνημείο πολιτιστικής κληρονομιάς της UNESCO. Πρόκειται για ένα χωριό που ξεχωρίζει για τον μεικτό του χαρακτήρα, καθώς σε αυτό κατοικούσαν για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα, τόσο Ελληνοκύπριοι, όσο και Τουρκοκύπριοι. Στο παρελθόν η Περιστερώνα χαρακτηριζόταν ως ένα πλούσιο χωριό και το επιχείρημα αυτό, ενισχύεται από τα δεκάδες αρχοντικά που υπάρχουν σε αυτό και διασώζονται μέχρι σήμερα. Το αίθριο, αποτελεί βασικό στοιχείο των κτισμάτων και στόχος της εργασίας αυτής, είναι να αναδειχθεί ως ένα σημαντικό χωρικό στοιχείο της οικίας, αποτελώντας αναπόσπαστο κομμάτι της καθημερινότητας.

Σήμερα:
 ● Συνολικός αριθμός ανδρών 1117
 ● Συνολικός αριθμός γυναικών 1109
 Συνολικός αριθμός ανδρών και γυναικών 2226

εκκλησίες
τεμένι

1 εκκλησία αγίου Βαρνάβα και Ιλιάρωνα

2 τουρκοκυπριακό τζαμί

3 εκκλησία αγίου Γεωργίου

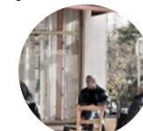
κεφετέριες

4

5

6

πλατείες
χώροι συνάντησης

7 πλατεία μπροστά από το τζαμί

8 πλατεία εκκλησιάς

σημαντικά σημεία

9 γέφυρα χωριού

10 γέφυρα στον ποταμό Σερράχη

11 πολιτιστικό ίδρυμα ιεράς μητρόπολης μόρφου

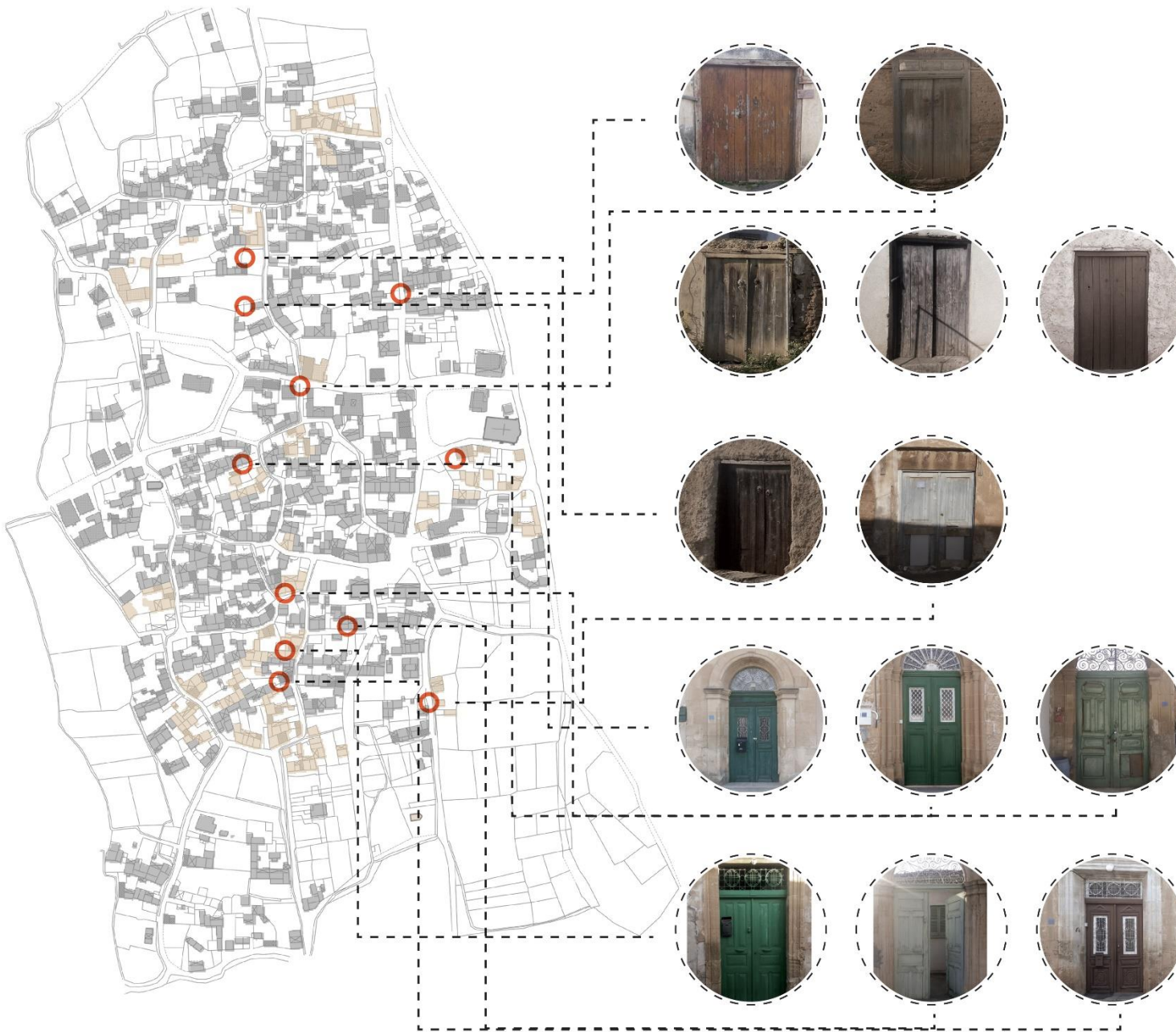
καταστήματα
παροχές

12 περίπτερο

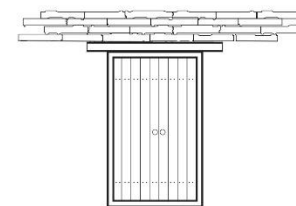

13 κρεπωλιείο

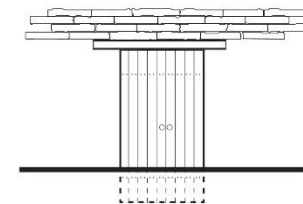

Μέσω της εισόδου του σπιτιού δηλώνεται η κοινωνική τάξη των ιδιοκτητών. Παρατηρούμε εισόδους σπιτιών όπου ζούσαν χαμηλά κοινωνικά στρώματα, μεσαία αλλά και τα υψηλά.

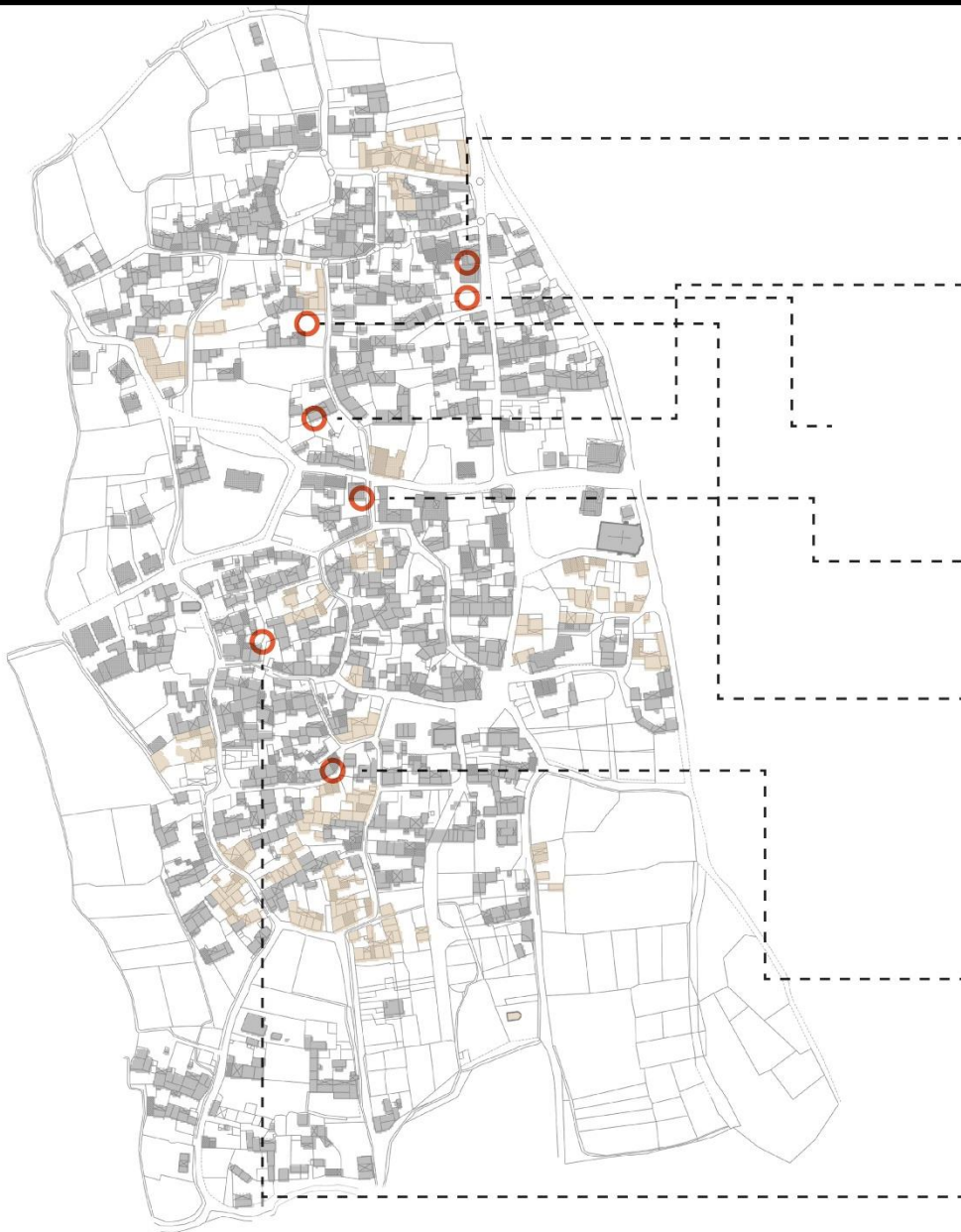
Στα χαμηλά κοινωνικά στρώματα οι πόρτες ήταν φτιαγμένες από σανίδες ξύλου, χαμηλές σε ύψος με αντιστήριξη που κρατούσε το πλίνθινο τείχος στο πάνω μέρος

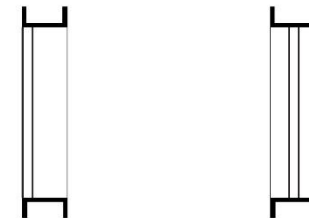
Στα χαμηλά κοινωνικά στρώματα πολλές φορές η είσοδος οδηγούσε σε χαμηλότερο επίπεδο από τον επίπεδο του δρόμου, λόγω ανύψωσης του τελευταίου.

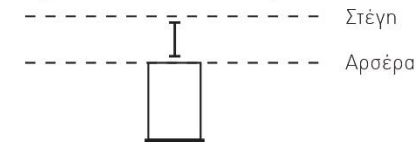
Στα υψηλά κοινωνικά στρώματα οι πόρτες ήταν μεγάλου ύψους νταμπλαδωτές (με κετταπέδες) - αστικού τύπου σε γεωμετρικά διακοσμητικά σχήματα με επίσης σκαλιστές κολώνες δεξιά και αριστερά. Συναντούμε δύο τύπους συνήθως: Με γυαλί/χωρίς γυαλί και με ορθογώνιο φεγγίτι αλλά και με ημικυκλικό φεγγίτι. Στο επάνω μέρος συναντάμε φωταγωγό προστατευμένο με σίδερο με έντονες τις διακοσμητικές διδριές.

Παραδοσιακά τα ανοίγματα των χώρων είχαν μικρότερες διαστάσεις για τα σημερινά δεδομένα και βρισκόνταν σε σημεία που εξυπηρετούσαν τον σωστό αερισμό και φωτισμό του χώρου. Τα παράθυρα είναι παραδοσιακά στο επίπεδο της πρόσοψης και σε μεταγενέστερες επεμβάσεις τοποθετήθηκαν με απόκλιση 20cm της πρόσοψης

Η Αρσέρα βρισκόταν 30cm περίπου κάτω από την στέγη για εξαγωγή του ζεστού αέρα και ταυτόχρονα συνέβαλε στην ανακύκλωση του στον χώρο. Οι διαστάσεις της ήταν μικρές και πολλές φορές βοηθούσε και στην εισχώρηση του φωτός στο βάθος των δωματίων.

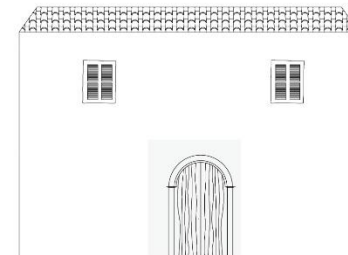
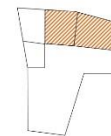

Σε πολλές περιπτώσεις συναντάμε παράθυρα τα οποία είχαν προστατευτικά κυκλιδώματα είτε ξύλινα είτε μεταλλικά, με σκοπό να ασφαλίσει ο χώρος από εξωτερικούς παράγοντες.

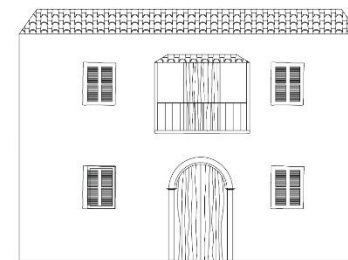
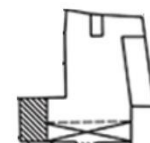
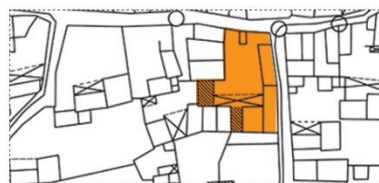

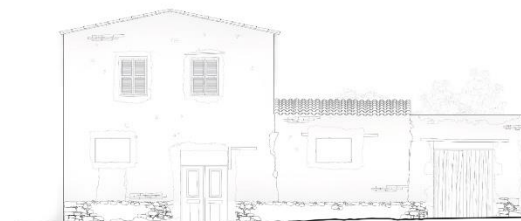
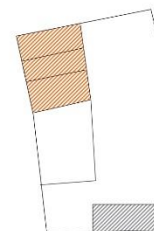
1

2

3

1 Αρχοντικό του 1900. Εκείνη την περίοδο ο χαρακτήρας των οικιών αλλάζει με το ανάγι να είναι κατασκευασμένο από ωμό πλίνθο με χρήση μαρμάρου στα κοδώματα στην οροφή. Η οικία εφάπτεται του δημοσίου δρόμου και ο κλιμακός οδηγεί κατευθεία στην αυλή.

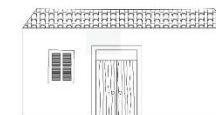
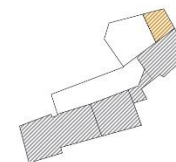
2 Παλιό αρχοντικό που χρονολογείται περίπου στο 1890 απέναντι από την κεντρική εκκλησία του χωριού. Υπάρχει ανάγι αλλά η διακόμηση δεν είναι έντονη όπως στα μεταγενέστερα αρχοντικά. Κατασκευασμένο από ωμό πλίνθο και οροφή από καλάμι η οικία φαίνεται διαφοροποιημένη από τα νεότερα αρχοντικά.

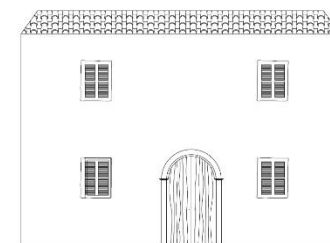
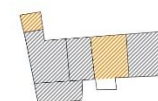
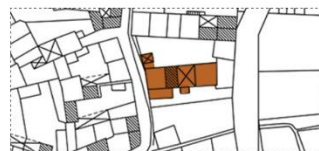
3 Κατοικία κτισμένη περίπου το 1930. Από την πελεκητή πέτρα περιμετρικά των ανοιγμάτων και σίδερο πάνω από την κεντρική είσοδο.

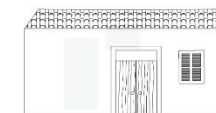
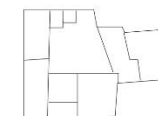
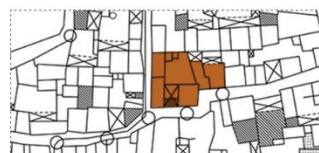
4

5

6

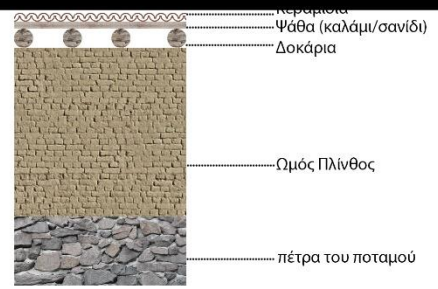
4 Κατοικία κτισμένη περίπου στο 1900. Ιδιάζουσα περίπτωση αφού χωρίς να συγκαταλέγεται στα αρχοντικά είχε πλούσιο διάκοσμο. Κατασκευασμένη από ωμό πλίνθο με την πλούσια διακόσμηση να βρίσκεται σε ξύλινα σε πόρτα και παράθυρα.

5 Αρχοντική οικία του 1930 με εμφανή νεοκλασικά στοιχεία. Πελεκιτή πέτρα περιμετρικά της πόρτας και η συμμετρία κυριαχιά στην κύρια πρόσοψη του κτίσματος

6 Παραδοσιακή κατοικία που χρονολογείται στο 1900 με 1930. Τα δοκάρια που φαίνονται είναι κατά βάση από κορμούς δέντρων και καλάμια, υλικά προσιτά στην χαμηλή και μεσαία κοινωνική τάξη.

Ωμός πλίνθος, βασικό στοιχείο της παραδοσιακής τοιχοποιίας στην Περιστέρωνα.

Την πέτρα θεμελίωσαν την τοποθετούσαν στην βάση των κτιρίων, 50 cm -1m πάνω από το έδαφος ως μια σταθερή βάση για την τοποθέτηση της τοιχοποιίας.

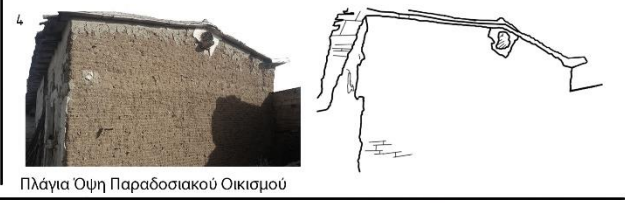
1 Πρόσοψη Παραδοσιακού Οικισμού

2 Οροφή Παραδοσιακού Οικισμού

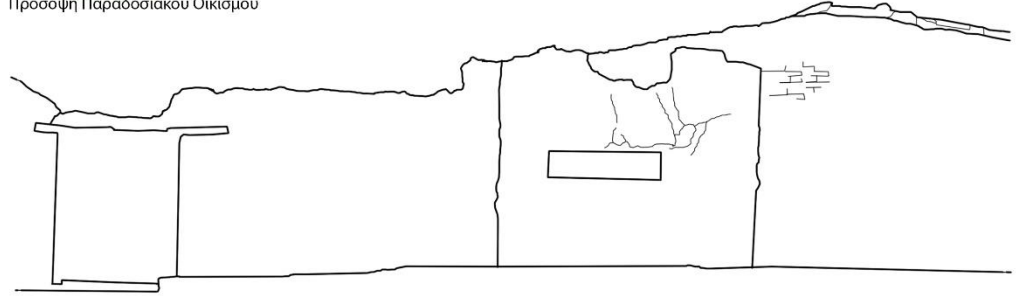
3 Τοιχοποιία Παραδοσιακού Οικισμού

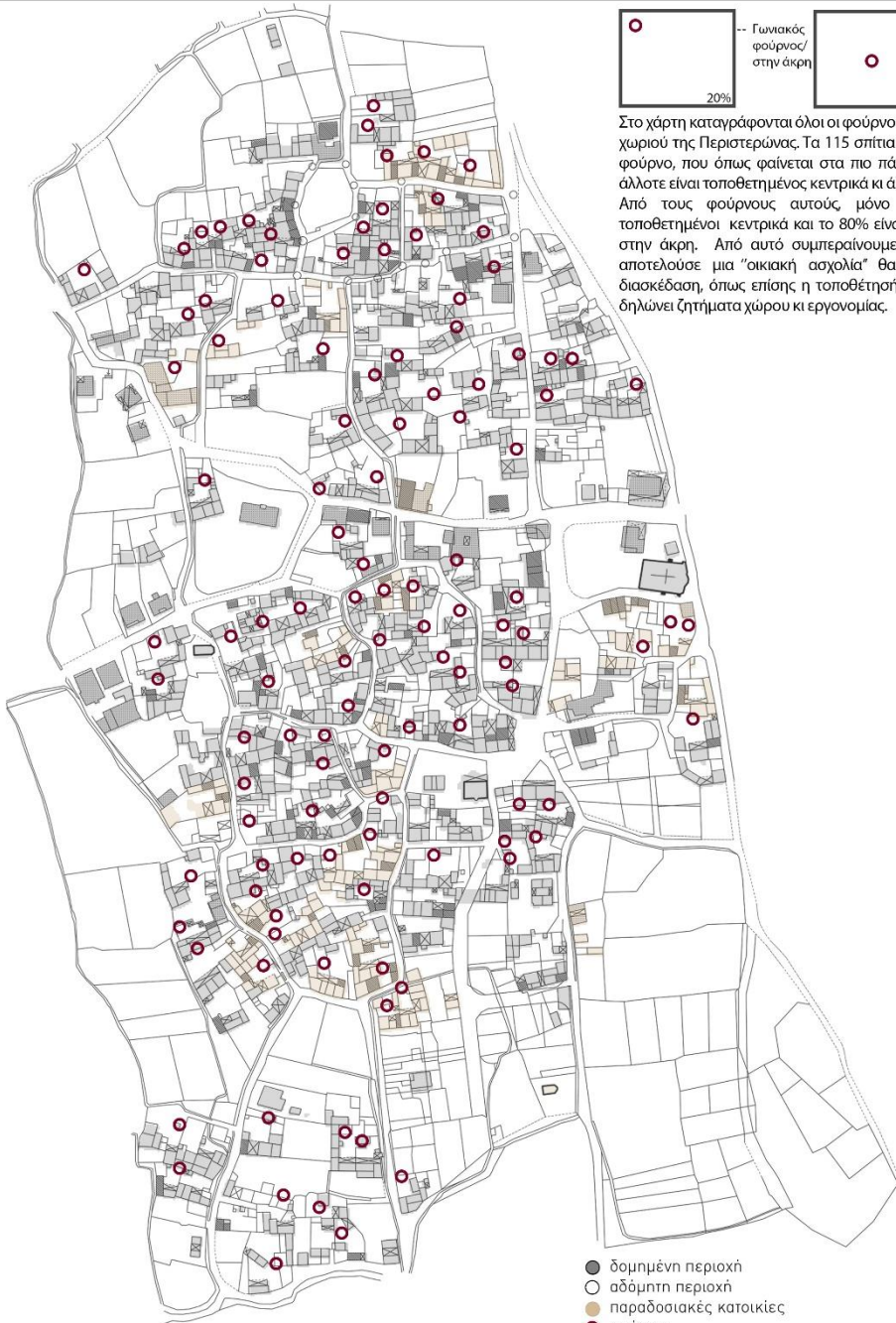
4 Πλάγια Όψη Παραδοσιακού Οικισμού

5 Πρόσοψη Παραδοσιακού Οικισμού

● δομημένη περιοχή
○ αδόμητη περιοχή
● παραδοσιακές κατοικίες

Στο χάρτη καταγράφονται όλοι οι φούρνοι των αιθρίων του χωριού της Περιστερώνας. Τα 115 σπίτια με αίθριο, έχουν φούρνο, που όπως φαίνεται στα πιο πάνω διαγράμματα άλλοτε είναι τοποθετημένος κεντρικά κι άλλοτε στην άκρη. Από τους φούρνους αυτούς, μόνο το 20% είναι τοποθετημένοι κεντρικά και το 80% είναι τοποθετημένοι στην άκρη. Από αυτό συμπεραίνουμε ότι ο φούρνος αποτελούσε μια "οικιακή ασχολία" θα λέγαμε κι όχι διασκέδαση, όπως επίσης η τοποθέτησή του στην άκρη, δηλώνει ζητήματα χώρου κι εργονομίας.

αίθριο ως χώρος εργασίας

αίθριο ως χώρος κοινωνικοποίησης

Ανέκαθεν, τα αίθρια όχι μόνο αποτελούσαν σημεία κοινωνικοποίησης, αφού εκεί διαδραματιζόνταν όλες οι δημόσιες χρήσεις εκδηλώσεις που αφορούσαν μια οικογένεια, αλλά αποτελούσαν και ένα επιπλέον υπαίθριο χώρο του σπιτιού όπου λάμβαναν χώρα όλες οι καθημερινές οικιακές δραστηριότητες του σπιτιού, κάποιες από τις οποίες φαίνονται παρακάτω.

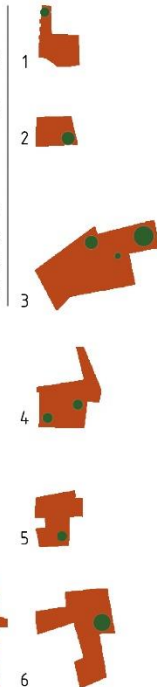
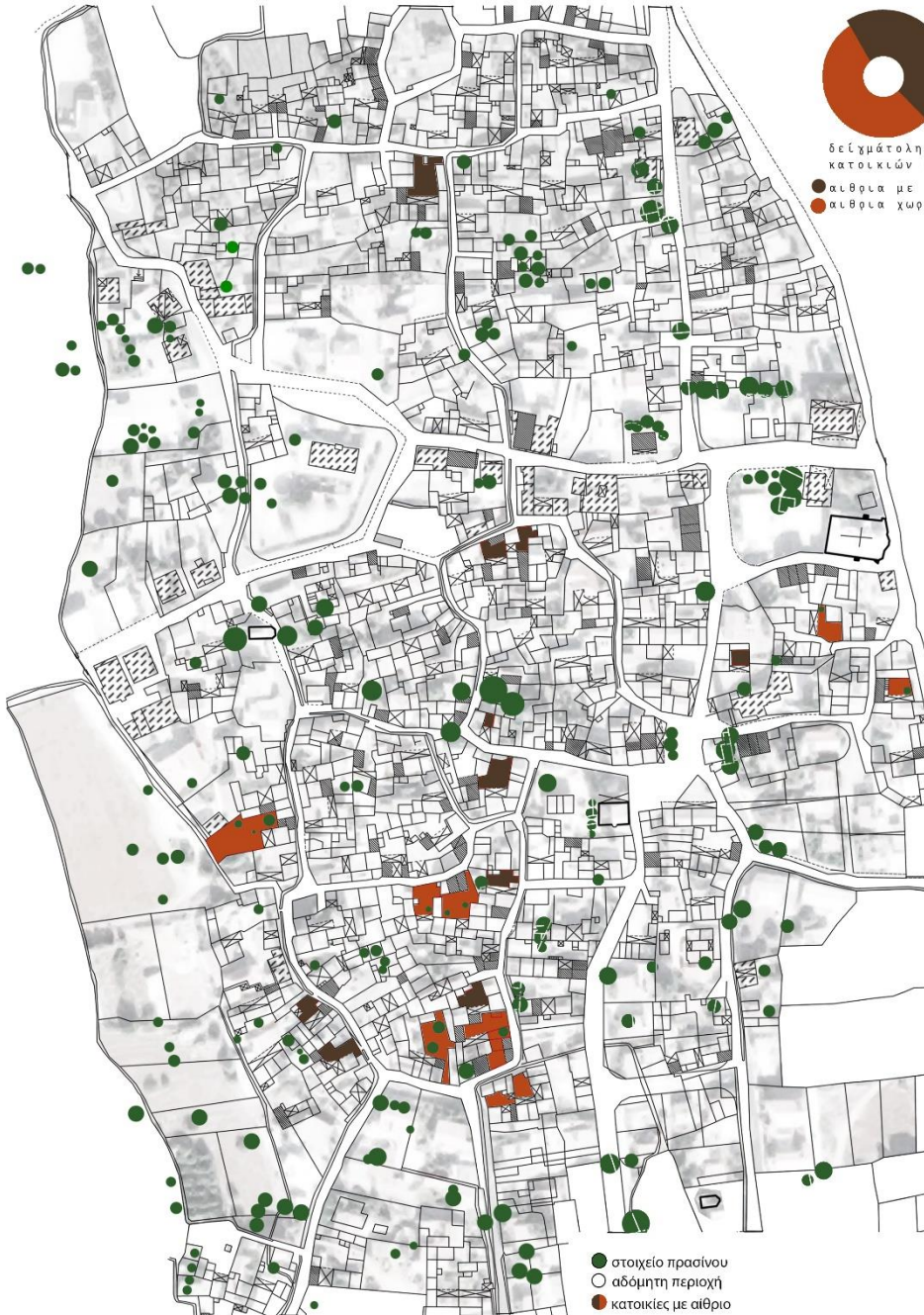
Παραγωγή κρασιού

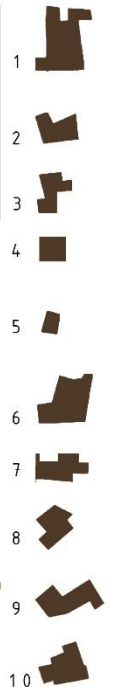
Μαγείρεμα

Φούρνισμα

αίθρια κατοικιών παραδοσιακού πυρήνα χωρίς το στοιχείο της φυσης

<p>Καλοκαίρι</p> <p>Χειμώνας</p>	<p> Το καλοκαίρι το αίθριο είναι χώρος ανάπαυσης για όλη την οικογένεια. Το πρωί είναι χώρος που χρησιμοποιείται κατά κόρων.</p>	<p> Στο αίθριο απλώνεται η μπουγάδα και ότι έχει να κάνει με θέματα προσωπικής υγιεινής.</p>	<p> Το φαγητό ψήνεται στον παραδοσιακό φούρνο που βρίσκεται τις περισσότερες φορές στον χώρο του αιθρίου.</p>	<p> Η φροντίδα του οπιτιού είναι στις καθημερινές διεργασίες των χρηστών του. Περιλαμβάνει συντήρηση καθαριότητα, φροντίδα του χώρου.</p>	<p> Η αποθήκευση των αγαθών που παράγονται γίνεται κατά βάση στο αίθριο του χώρου με την προοπτική του ότι ο χώρος είναι καθαρός και αεριζεται συνεχώς.</p>	<p> Την νυχτερινή περίοδο της ημέρας το αίθριο απενεργοποιείται από κάθε χρήση του οπιτιού.</p>	
	<p>06:00</p> <p>10:00</p> <p>14:00</p> <p>19:00</p> <p>21:00</p> <p>22:00</p>	<p>06:00</p> <p>12:00</p> <p>14:00</p> <p>16:00</p> <p>19:00</p> <p>22:00</p>	<p> Η φροντίδα των ζώων λαμβάνει μέρος στο αίθριο.</p>	<p> Στο αίθριο απλώνεται η μπουγάδα και ότι έχει να κάνει με θέματα προσωπικής υγιεινής.</p>	<p> Το φαγητό ψήνεται στον παραδοσιακό φούρνο που βρίσκεται τις περισσότερες φορές στον χώρο του αιθρίου.</p>	<p> Η φροντίδα του οπιτιού είναι στις καθημερινές διεργασίες των χρηστών του. Περιλαμβάνει συντήρηση καθαριότητα, φροντίδα του χώρου.</p>	<p> Η αποθήκευση των αγαθών που παράγονται γίνεται κατά βάση στο αίθριο του χώρου με την προοπτική του ότι ο χώρος είναι καθαρός και αεριζεται συνεχώς.</p>

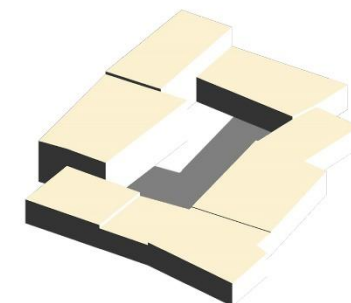
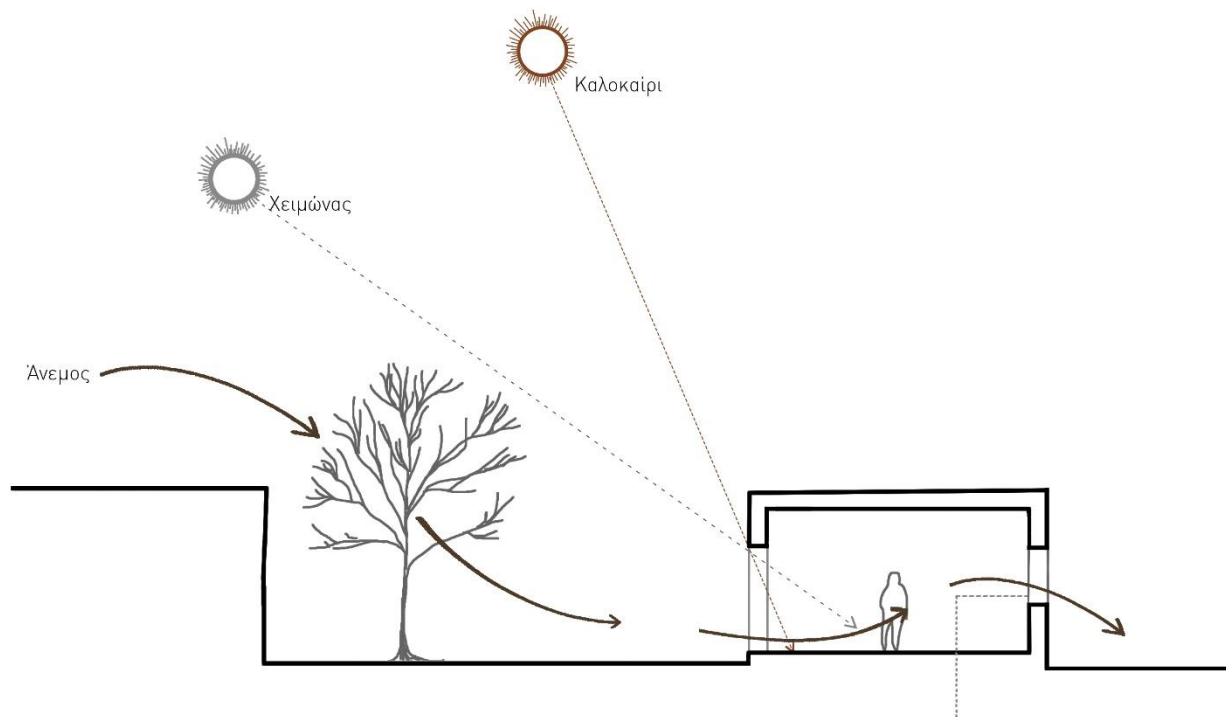
Σημαντικός είναι, ο βιοκλιματικός ρόλος των αιθρίων καθώς δημιουργούν ένα ευχάριστο περιβάλλον διαμονής για τον χρήστη. Το καλοκαίρι, που η ηλιακή ακτινοβολία είναι ισχυρή και ο ήλιος βρίσκεται σε υψηλό σημείο, το αιθρίο, εμποδίζει την ηλιακή ακτινοβολία να εισέλθει στο κτίριο, λόγω της ύπαρξης του ηλιακού. Αντίθετα, τον χειμώνα όπου η θέση του ήλιου είναι πιο χαμηλή, ο ηλιακός επιτρέπει στις ακτίνες να εισέλθουν στην κατοικία, με αποτέλεσμα την θέρμανση του χώρου. Τέλος με την βοήθεια διαμπερών ανοιγμάτων, επιτυγχάνεται η ανανέωση του αέρα και άρα ο δροσισμός της κατοικίας, κυρίως κατά τους καλοκαιρινούς μήνες, που ο δροσισμός είναι επιτακτική ανάγκη. Τέλος, για να γίνεται, απόλυτα εκμεταλλεύσιμος ο βιοκλιματικός ρόλος των αιθρίων, ενδείκνυται ο νότιος προσανατολισμός, αφού ο ήλιος βρίσκεται στον νότο για τις περισσότερες ώρες της ημέρας.

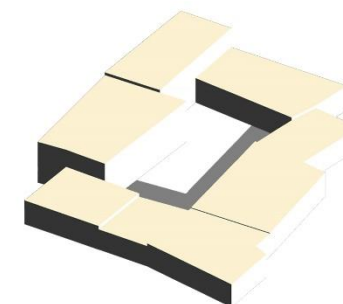
Παραδοσιακό αιθρίο, Περιστερώνα

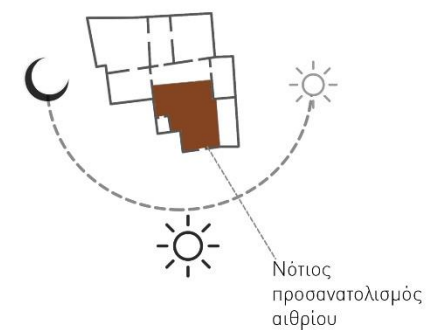
Σύγχρονο αιθρίο, Αθήνα

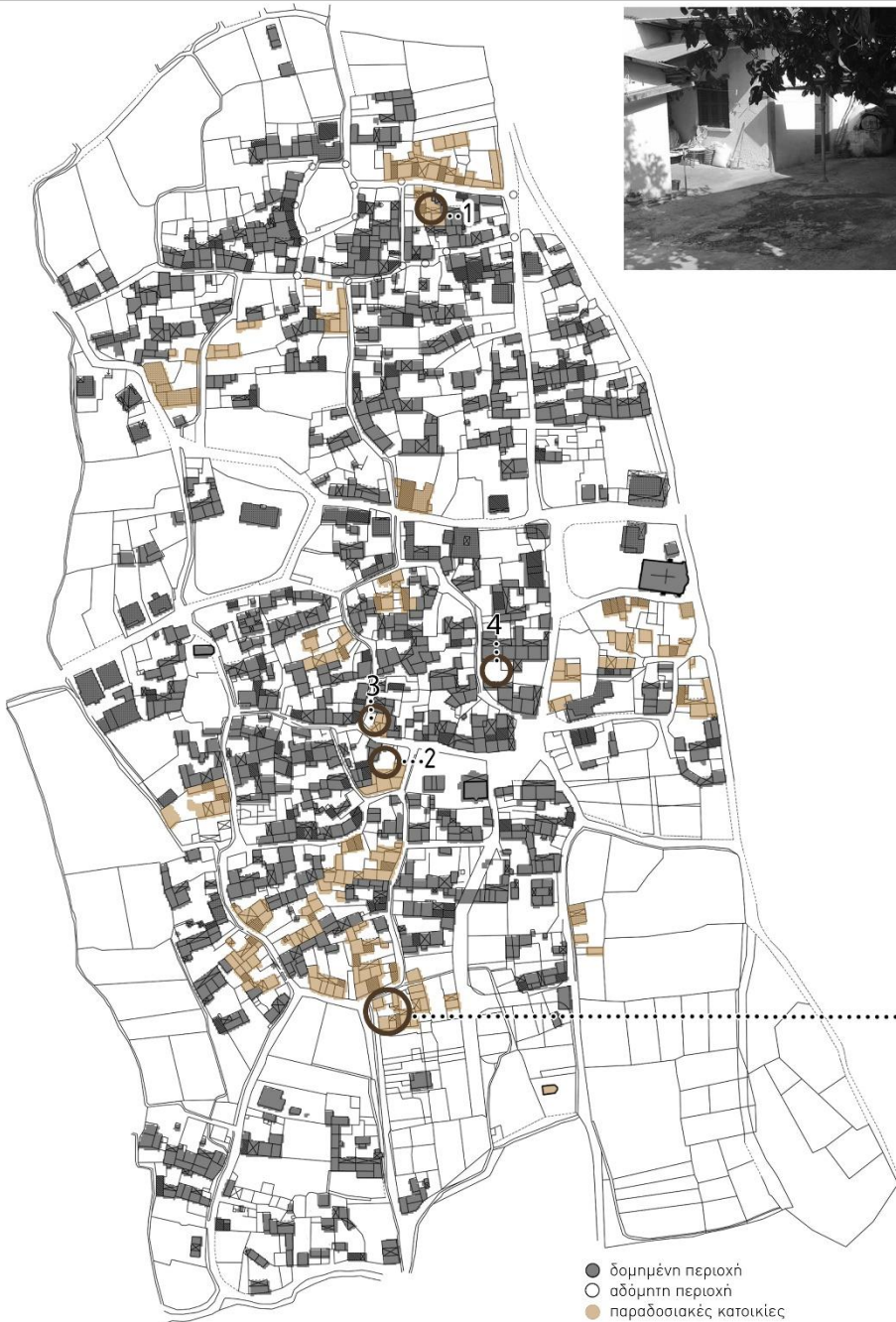

Χειμώνας

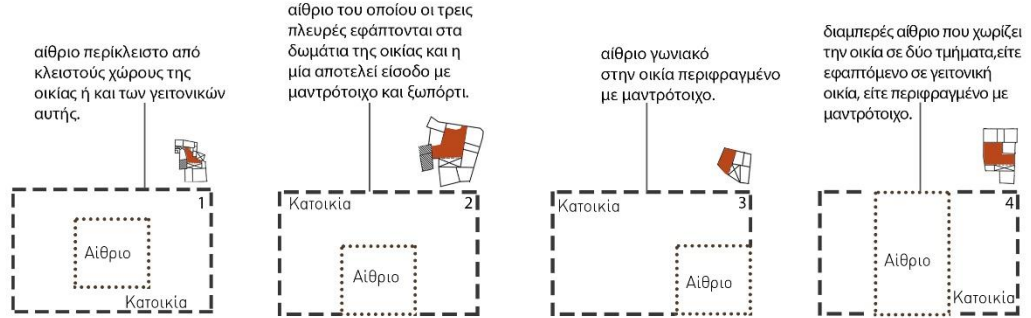
Καλοκαίρι

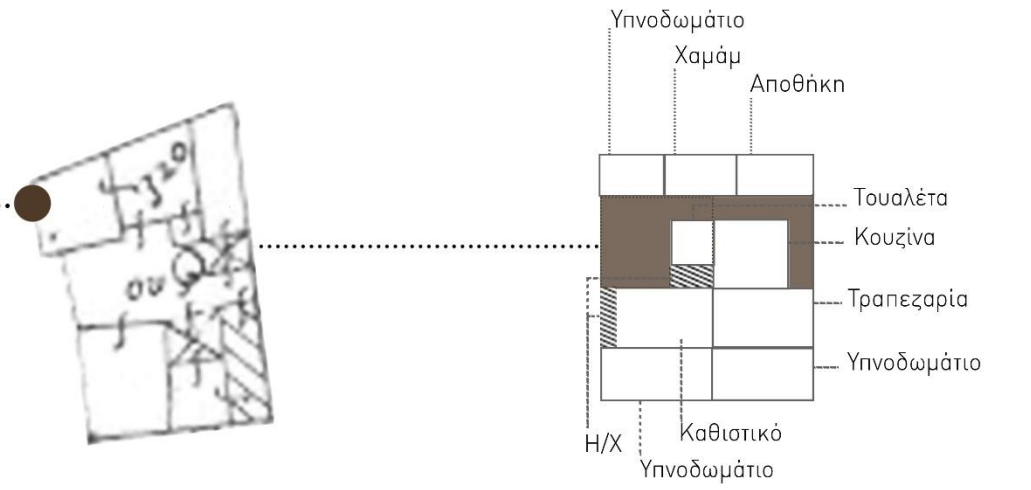

παρουσιάζεται ένας χάρτης ο οποίος δείχνει το δομημένο κι αδόμητο περιβάλλον του χωριού της Περιστερώνας, θέλοντας να εστιάσουμε στα αίθρια των κατοικιών του χωριού. Παράλληλα με κάποια διαγράμματα προσπαθούν να αποδωθούν οι τέσσερις διαφορετικές τυπολογίες κατοικίας -αιθρίων που εμείς αναγνωρίσαμε μετά την επίσκεψή μας στο χωριό. Τέλος, εστίασαμε σε μία κατοικία κι τονίσαμε τους συγκεκριμένους χώρους που διαρθρώνονται γύρω από το αίθριο της κατοικίας αυτής, προκειμένου να διαπιστώσουμε ποιοι χώροι είχαν άμεση σχέση με το αίθριο και τις καθημερινές δραστηριότητες που διαδραματίζονταν σε αυτού και ποιοι είχαν έμμεση.

Τυπολογίες:

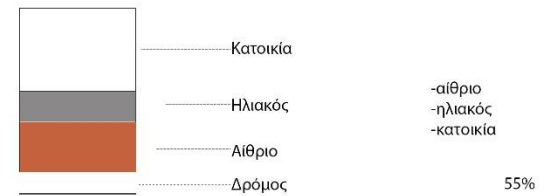
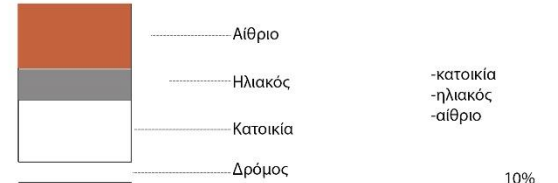

Παρακάτω, παρατίθενται τα ποσοστά των τυπολογιών των αιθρίων από ένα δείγμα κατοικιών του παραδοσιακού πυρήνα της Περιστερώνας, με τα αντίστοιχα συμπεράσματα που προκύπτουν.

- δομημένη περιοχή
- αδόμητη περιοχή
- παραδοσιακές κατοικίες

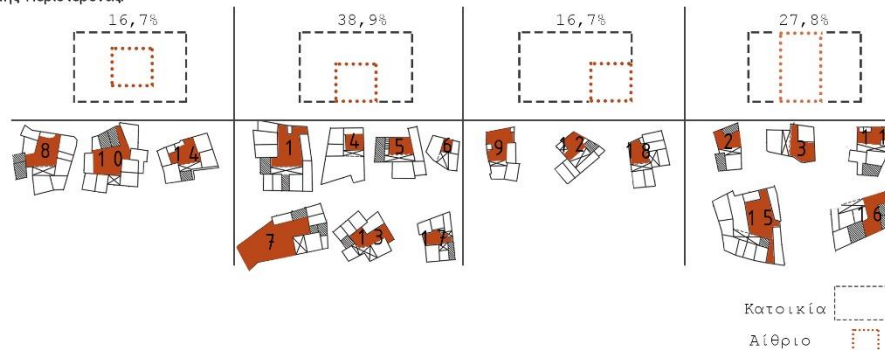
Στα παρακάτω διαγράμματα, διαφραίνονται οι τρόποι διάρθρωσης-οργάνωσης των κλειστών χώρων της οικίας, των αιθρίων και των ηλιακών σε σχέση με τον δρόμο.

Η πιο σύνηθης τυπολογία διάρθρωσης των χώρων, είναι αυτή με σειρά:αίθριο-ηλιακός-κατοικία, με ποσοστό 55%. Αυτό δηλώνει ότι η κάτοικος επιθυμούν την άμεση επαφή του αιθρίου με τον δρόμο.

Τυπολογίες παραδοσιακών κτισμάτων

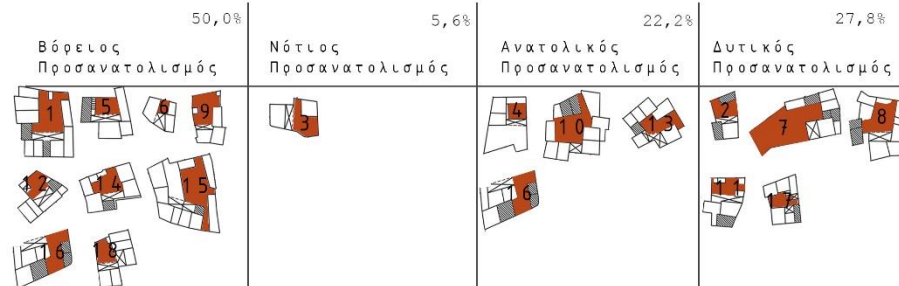
Παρακάτω παρουσιάζονται οι τυπολογίες τοποθέτησης των αιθρίων σε ένα δείγμα των οικιών του παραδοσιακού πυρήνα του χωριού της Περιστερόνας.

Παρατηρούμε ότι οι πιο συνήθεις τυπολογίες αιθρίων, είναι αυτές της μορφής "π" και αυτές που το αίθριο είναι διαμπερές ανάμεσα στα κλειστά τμήματα της οικίας, με ποσοστά 38,9% και 27,8% αντίστοιχα. Αυτό δηλώνει ότι οι κάτοικοι επιθυμούν να υπάρχει άμεση επαφή του αιθρίου με τον δρόμο, πιθανόν για άμεση πρόσβαση στο πρώτο, προκειμένου να μην επηρεάζεται η υπόλοιπη οικία από πιθανές εργασίες που λαμβάνουν χώρα σε αυτό.

Προσανατολισμός αιθρίων

Παρακάτω γίνεται κατάταξη των οικιών του δείγματος με βάση τον προσανατολισμό των αιθρίων τους.

Παρατηρούμε ότι τα περισσότερα αίθρια του δείγματος των οικιών του παραδοσιακού πυρήνα, έχουν βόρειο προσανατολισμό με ποσοστό 20%, κάτι το οποίο πιθανόν να οφείλεται σε μετέπειτα προσθήκες και επεκτάσεις τμημάτων της οικίας και κάτι το οποίο δείχνει ότι δεν γίνεται εκμετάλλευση των βιοκλιματικών οφελών.

Συμπεράσματα

Μέσα από την ανάλυση μας, προκύπτει ότι το αίθριο αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι των κατοικιών της Περιστερώνας, καθώς σε αυτό λαμβάνουν χώρα πολλές από τις δραστηριότητες της καθημερινότητας των κατοίκων. Τα περισσότερα αίθρια είναι αυτά της τυπολογίας "π", έχοντας μόνο έναν μαντρότοιχο να τα χωρίζει με τον δρόμο, δηλώνοντας την επιθυμία των κατοίκων για την άμεση αυτή επάφη, που διευκόλυνε της καθημερινές δραστηριότητες, οι οποίες λάμβαναν χώρα σε αυτά. Πρέπει να τονίσουμε ότι τα περισσότερα αίθρια έχουν βόρειο προσανατολισμό (κάτι το οποίο αντιτίθεται στην σωστή βιοκλιματική τους λειτουργία), υποδηλώνοντας ίσως ότι αυτό προέκυψε από μεταγενέστερες προσθήκες που κατασκευάστηκαν στο νότιο τμήμα, εξαιτίας της εμφάνισης μετέπειτα χωρικών αναγκών. Τέλος τόσο οι παραδοσιακοί φούρνοι, όσο και η φύτευση, αποτελεί σημαντικό στοιχείο τους, αποδεικνύοντας ότι το αίθριο ήταν τόσο χώρος διεκπεραίωσης δραστηριοτήτων όσο και χώρος ξεκούρασης κι αναψυχής, με έντονη την παρουσία της κοινωνικής ζωής.